

ФАНИ ПОПОВА-МУТАФОВА НАЙ-МАЛКИЯТ СИН

chitanka.info

Реките придойдоха кървави, като черен облак се разстла войската на яздещите стрелци из всички равнини на Панония, Мизия, Тракия, Швабско и Галия, от Рейн до Урал, от Датските острови до Босфора, и людете изтръпнаха, ужасени от мощта, която бе сложена в ръцете на един само човек. И го нарекоха Бич Божи. Жесток камшик, който наказва затъналия в грехове свят. Ала малцина бяха тия, които знаеха истинските, дръзките бленове на мъжа, който бе решил да обедини всички народи на земята в едно царство. От изтока до запада.

Изтокът бе вече негов.

Бавно, планомерно, неотклонно великият хан ювиги Атила приближаваше до сбъдновението на своя огромен план. Един след други падаха сред пламъци и развалини: Мец, Орлеан, Аквилея, Милано, Падуа.

Сега идеше редът и на Рим.

Градът, в който биеше сърцето на запада, престолнината на Светия отец — папата.

Беше вторият месец от годината на Свинята.

Половин милион конници се събраха в равнините между Дунав и Тиса, край лагера на хунския властелин. Обезумели, людете напущаха села и градове, приютяваха се из планини и пещери, други се криеха из островчетата на Адрия, основавайки си нови селища сред сините вълни. В пороци и лъжа живееше западният свят, чезнец в тинята на всяка човешка измама. Победоносните орди на гордия хан помитаха, разрушаваха този гнил свят, за да основат връз развалините му нова империя. Новото царство на силните мъже, които почитаха за свой бог истината, правдата и вечната победа на доброто над злото, които ценяха над всичко волята за борба, ламтежа за успехи. За тях великият хан бе върховен представител на тази борба между светлината и мрака и затова хуните се прекланяха пред Атила като пред божествен пратеник — вестител на победата — готови да пролеят до последна капка кръвта си за него, подчинени със сляпа преданост на всеки негов знак.

Ден и нощ яздеха неуморните стрелци. Храна, легло, сън — все на коня. А и пъргавите животни бяха издръжливи и яки като господарите си. Без умора те летяха из неизгледни равнини, свеждайки от време на време глави в торбите със сено, които висяха закачени на муцуните им.

По-бързи от вятъра, хуните изникваха внезапно от далечния кръгзор, нападаха изневиделица, без да дадат време на врага си да се опомни и събере сили, изчезваха същи тъй бързо, удряйки конете си с пети и с бич. Колчаните им се мятаха нагоре в бързината на тръса, блъскайки се равномерно в кръста на ездачите. Често кривият лък се издигаше нагоре и улучваше хвърчаща птица, която верен хрът донасяше подир бягащия конник. Под седлото на коня винаги стоеше къс месо, което от дългата езда се сгорещяваше и ставаше вкусно за ядене. Пастърма и кобилешко мляко. Това бе едничката храна на страхотните, налитащи орди. Ала и когато разпънеха шатри, войскарите на Атила се задоволяваха с най-скромното ядене: сирене, айрян, просо, варено в мляко.

След преминаването на хуните, по дирите им оставаха да димят съсипии, камък връз камък не се задържаше, дълго по тия места не никнеше трева, селищата обезлюдяваха. С презрително равнодушие отминаваше великият хан своето страшно дело. Не му трябваша тия гнезда на лъжата и порока.

Със затаен дъх следеше изплашеният свят приготовленията на Атила за Рим. Преди тръгването за поход, властелинът на хуните заповяда на войските си да разпънат шатри, за да може Еменчур да направи преглед на войските. Най-малката нередовност, най-дребното опущение се наказва със смърт. Защото, поели веднъж бойния устрем, хуните нямаха навик да се спират, докато не съсипят съвсем своя противник.

Забиха глухо и бавно тъпани. Остро смесваха с тях звука си призивите на бойния рог. Вторият син на Атила не остави нито една редица, връз която да не спре хищното си око на ястреб. За едно лошо излъскано желязно стреме, за един небрежно изчеткан кон се отсичаше ръката. Изведнъж Еменчур застана и посочи с пръст. Веднага му донесоха лъка, който бе привлякъл вниманието му.

Опъна тетивата, навъси вежди, в очите му се яви кратък блясък. Провиненият сведе чело. Той знаеше, че го очаква смърт.

В шатрата на великия хан се събраха всички знатни войводи на пир. Седнал на високия си дървен стол, покрит със сърмен килим, Атила любезно канеше гостите, удостоявайки ги с висока чест: да им отрязва и предлага собственоръчно късове от месото. Тъй те можеха вече да носят високата чест да се наричат „неговите хранени хора“.

Щедро се лееше медената бира сиджу. Развеселиха се победените войводи и Атилови съюзници; готските князе и главатари. Падането на Рим щеше да улесни по-скорошното завладяване на целия свят под властта на Атила, щеше да сложи край на жестоката, безкрайна бран. Обедът почна в обичайното време: три часа след пладне. Мръкна се. В игри и песни бързо минаваше времето. Чуждестранни пратеници използваха краткото затишие между един бой и друг, за да бъдат приети и поднесат даровете на господарите си. Седнали от лявата почетна страна на хана, те наблюдаваха с жадно любопитство всичко наоколо си, за да могат после да опишат подробно всичко на своите любопитни господари.

Отдясно на хана заемаха място шестимата велики боили. Малко по-ниско от ханската, бяха трапезите на Атиловите синове.

Първородният Елак бе сух и мълчалив момък, с особен жълто-кафяв отсенък на лицето. Като първенец и бъдещ велик хан, той винаги гледаше с недоверие на братята си, които подозираше в недобри кроежи към него. Често черните му очички се спираха продължително връз някой от останалите Атилови синове и тогава бърза тръпка сгъваше устните му в неизречена дума. Твърде много братята му въвираха в очите му това, което липсваше нему.

Еменчур бе жилав и пъргав. Прочута бе неговата памет и особено неговата прозорливост. Атила поверяваше нему най-тайните си замисли и често го изпращаше с особени поръчки по чуждите дворове. Опитно око можеше да забележи благоволенieto, с което Атила поглеждаше към кавхана, който непрестанно говореше, обясняваше, даваше мнения.

Улчиндур бе красавец. Строен, с прави, сякаш изтеглени с въглен вежди. Той често допираше в бегло движение два пръста до лъскавите си въси, извити като черни дъги надолу, от двете страни на устата чак до гърдите; постоянно поправяше и нагласяваше кожения си колан, изпъстрен със сребърни пулове и леко завити закачалки, на които закрепяше меча, чантата за стрели и кесията с огниво и прахан. Кръшната му снага бе стегната в прилепнал до тялото кафтан, който се разширяваше от талията надолу в едри дипли. Ботушите му бяха от скъпа червена кожа.

Денгизик обичаше яденето и пиенето. Обичаше песните и жените. По спокойното му охранено лице трептеше вечна усмивка. Той

често подаваше да му напълнят златната купа, връз която бе изобразен конник, убиващ лъв. Обичаше и танците, игрите и залъгалките на разни фокусници и врачовници. И сега, докато с лявата си ръка държеше къс пастърма, която стръвно ръфаше със зъби, дясната си ръка бе дал на един заловен пленник, който се славеше с ясновидства и пророчества.

Макар и най-малък, почти юноша, Ирник бе страстен войник, ядеше и спеше с лъка на кръста, по дни наред не слизаше от коня си. Роден от славянка, той беше светлолик. Три плитки русокестенява коса се събираха на тила му и слизаха надолу чак до кръста, докато темето му отпред бе гладко избръснато, както на братята му и великите боили.

Пратениците наблюдаваха с учудване странния обичай. Само великият хан можеше да ходи с цялата си коса. А обикновените войници бяха с напълно остригани глави. Още по-странно бе това, че най-добрата храна не се даваше на най-възрастните, а на най-младите.

Сладкогласният певец започна дълга възхвала за подвизите и храбростта на Атила и славният му род Дуло. Пратениците отправяха кратки и сдържани погледи към победителя.

Лицето му бе невесело. Твърде рядко той посягаше към чашата си: обкован в злато череп на убит враг. От време на време той тръсваше със скрита досада дългите си тъмни коси назад, сякаш искаше да пропъди някаква неприятна мисъл, дълбаеща челото му. Какво тревожеше сина на славния Мундзук, светлината на света, славата на човеците?

Думите на певица, угодни и ласкателни, не разсипваха бръчките по лицето на могъщия властелин. Да, велика бе неговата мощ, неизмерима неговата власт. Атила затвори очи, задиша тежко. Ала човешка мощ бе това. Слаба. Можеше ли той да се бори с волята на Бога?

Един от пратениците се наведе и попита багаина, който стоеше до него, защо великият хан не е весел и какво смущава духа му.

Багаинът се огледа предпазливо наоколо си. Никой освен него не разбираше ромейски. И той отвърна:

— Преди няколко време, един врачовник предсказа на „от Бога поставения“ хан, че заедно с неговия живот ще свърши и неговата мощ, че след смъртта му великата му държава ще изчезне тъй бързо, както е създадена. Ала че най-малкият му син ще продължи рода и

държавата му, макар и под друго име, до края на света. Оттогава великият хан тръпне над живота на Ирник и му е дал заповед неотлъчно да го следва навсякъде.

Пратеникът отпрати любопитно взор към най-младия хан, след това погледна отново към Атила.

Властелинът на хуните полека се изправи и заедно с него станаха на крака всички останали. Той приближи към чуждите пратеници и подкачи разговор с тях. Ала докато тълмачът превеждаше обичайните слова, всички забелязаха, как мрачевината от лицето на Атила внезапно се разпръсна. Ирник бе застанал отляво на баща си. Той се обърна към най-малкия си син и нежно го пощипна с два пръста за бузата. И съкращавайки всички разговори, той му даде знак да върви след него, напущайки шатрата сред поклоните на боилите и чуждоземни.

Пред вратите на Рим победните хунски орди спряха, готови да сринат града на Петровия наместник. Нямаше да има пощада за него, тъй както не бе имало и за другите.

Тогава, смаян, светът видя нещо небивало.

Срещу могъщата бойна сила излезе да се бори само един човек. Един слаб старец. С голи ръце. Ала с едно мощно оръжие: божието слово.

За пръв път един папа се унижаваше да пресреща чужд господар пред стените на своята столица. Лъв първи, наречен после Свети, не се побоя да премери сили с Господаря на света.

Когато се намериха един срещу друг, двамата противници се изгледаха с любопитство. Атила отдаде почит на дребничкия, слаб старец, облечен в бяло, със сребърен кръст на гърдите. Лъв Първи благослови великия хан, прикривайки с мъка удивлението си. Нима този сух, нисък мъж, с пронизващи очи и сдържано величие във всяко свое движение, бе Атила, наречен Бич Божий, страшилището на людетете?

Папата не можеше да отрече в себе си, че преди да се яви пред всесилния хун, бе изпитал чувство подобно на това, което изпитва човек, който влиза необръжен в клетката на разгневен лъв.

Господарят на земните царства и господарят на човешките души останаха сами.

— Защо идваш да разрушиш моя град? — попита тихо старецът.

Ханът на хуните се замисли, после каза:

— Чрез благословията на небето, боеспособността на началниците и войските ми и силата на превъзходните ми коне аз сразих своите врагове един след друг. Сега е дошел редът на земята, в която ти живееш.

— А кои смяташ за свои врагове?

— Тия, които не признават властта, силата и могъществото на моя род.

— Защо искаш всички народи, всички князе, да се подчиняват на твоята власт? С какво тя е по-добра, пожелана от чуждата?

С гордо презрение Атила посочи към запад.

— Вие, хората на залязващото слънце, живеете един измамен живот. Вие почитате думата, а не делото. Вие се кланяте пред лъжата, а не пред истината. Но ако някой дири истината, Бог вижда. И ако някои лъже, Бог също вижда и отдава правда. Вие се наричате по-умни, по-знаещи от нас, ала знанията си употребявате само за зло. Мъжете ви са алчни за злато, жените за красиви дрехи. Една хубава огърлица им е по-свидна от дома, пълен с яки и хубави деца. Вие не държите на дадената клетва, князете ви не са достойни господари, а роби, които с подлост и низки средства пълзят към властта. Затова моята власт ще бъде най-добрата власт за всички народи. Моята държава ще бъде държава за всички страни. За това дело е определен моят род. Велико е неговото призвание. И аз съм длъжен да се подчиня на повелите на Тангра всемогъщ. Вие, западняците, сте един загиващ свят. И аз няма да ви пощадя.

Божият служител сведе чело. После въздъхна и отвърна:

— Ти си прав. Но само едно средство ли има, за да се поправи този грешен свят? Само кръвта и разрушението ли?

— Средството е само едно. Борбата. Светлината побеждава мрака, доброто смазва злото. Ала с борба.

— И тук си прав, Атила, сине мой. Но в борбата има и други оръжия. Те са оръжията на нашия Бог, комуто аз съм пръв слуга.

— А те са?

— Благата дума. Любовта. Прощката. Често те са по-силни от всичко. С тях по-лесно се отключват сърцата, превземат градовете, покоряват князете.

Атила сви вежди.

— И ти с тях ли мислиш да ме покориш?

— Аз не искам да те покорявам. Само искам да спася моето паство, на което съм верен овчар.

— Нима ние сме вълци?

— Щом проливате кръв...

— Но и вашият бог проля кръвта си на кръста. Този нов свят не може да се роди без жертва.

Навън леко отекваха стъпките на верни стражи. Цвилене на коне се разнасяше из здрачната равнина. Откъм светия град долетя звън от камбани. Размеси се с дългите призиви на бойните тръби.

Двамата господари на света мислеха едно и също нещо.

И двамата се бореха за една правда. Те не бяха вратове.

На прага на шатрата се открие стройна осанка. Радостен лъч плъзна по оглъбеното лице на Атила. Видът на любимия син го изтръгна от мислите му. За пръв път хунски господар страдаше от съмнение в правотата на вярата си.

Хан ювиги кимна на младежа да приближи. Ирник свали самурения си островръх калпак, сложи го под мишница, кимна с глава. Остриганото му теме остана покрито само с ниска, кръгла шапчица от плъст, общита покрая с гайтан. Гордо прозвуча гласът на Атила:

— Това е Ирник, когото тия дни назначих за предводител на най-голямото си племе — българите. Защото ми предрекоха, че този мой син ще продължи рода ми, затова му давам най-вярната, най-добрата, най-храбрата орда.

И с бащинска обич той протегна ръка, потупна младежа по бузата, както се прави с малко, галено дете.

Ирник спазваше строгата повеля: да се не отлъчва дълго време от зора на родителя си.

— Този ще продължи силата на рода ми, ще запази държавата ми, ще довърши в бъдещето започналото от прастари времена. Дори и да приеме някога твоята вяра, отче свети, нашият род ще остане да се бори за тържеството на правдата в тоя свят.

Светът, учуден и поразен, видя как могъщият Атила вдигна войските си, великодушно освободи Рим от обсадата и се прибра в дървения си палат, между Тиса и Дунав. Цяла година той се бори в себе си с думите на християнския първосвещеник. Накрая надделя верността към вярата на предците. Борбата, святата борба и жертвата

за правда и истина бе техният закон. Само чрез мощ и сила можеше доброто да празнува победа над злото. Тъй го бяха учили, тъй знаеше, тъй можеше. Ако искаха, нека идните колена подирят нова истина.

В разгара на мощни бойни приготовления, Атила внезапно умря. Наглед злото бе сразило доброто. Не в открита бран, не в равна борба бяха работили враговете на великия хунски хан ювиги, не в ясната светлина, а в сянката на коварството.

Повдигнаха се покорените племена. Разпадна се великата империя, преди още да има време да получи здрава спойка. Загинаха в кървави боеве Елак, Еменчур и Улчиндур. Прибраха Денгизик и Ирник остатъците от славната войска на баща си и водиха паметни битки край реките Сава и Вит, та всъде се разнесе вик: няма по-опасно нещо от това да се води бран с хуните, няма по-страшен народ в целия свят от българите!

Денгизик падна в бой пред Цариград.

Остана само Ирник, със своята вярна българска орда.

Прибра се най-малкият Атилов — син в стария онгъл, там, където бе ядката на великата империя, из понтийските степи, между реките Атил и Бористен, близо до устията на Дунава, до Малка Скития.

Не загина родът Дуло и народът, който почиташе като бог борбата за правда, мощта на истината и победата на доброто.

В именника на българските ханове намираме:

„Тези пет князе управляваха княжеството 515 години отвъд Дунава с остригани глави, а след това дойде отсам Дунава Исперих княз също и до сега...“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.